

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Ånestadsskolan 7–9 i Linköpings
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Ånestadsskolan 7–9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ånestadsskolan 7–9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt samt se till att flickor och pojkar ges möjlighet att prova olika material och dess kombinationsmöjligheter med varandra.

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 18 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas. Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12685) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla egna idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna och elever berättar i intervju att en arbetsprocess inleds med att eleverna får utveckla sina idéer och att lärarna i samband med det bland annat visar olika inspirationskällor för eleverna, till exempel bilder från internet och slöjdföremål som andra elever tillverkat. Elever beskriver att lärarna ger dem olika alternativ att välja mellan och att det ibland kan vara en särskild metod eller ett specifikt material som behöver ingå i arbetet. Eleverna får sedan själva välja vad de vill tillverka och skapa egna skisser. Lärarna ger som exempel att de under planeringsstadiet vill se allt från idéutveckling, överväganden, framställning och reflektion. Exempelvis kan lärarna gå igenom val av material, framställningsmetod, konstruktion, funktion och uttryck. Detta ska eleverna sedan redovisa i sin planering där det också ingår att skissa. Såväl lärare som elever beskriver i intervjuer att elever löpande får stöd i att pröva och

ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en uppgift på. En lärare uppger att hen visar olika lösningar när någonting blivit fel och att eleverna sedan får försöka rätta till föremålet genom att pröva olika metoder. En elev förklarar att man kan komma på vad som kan förbättras under arbetets gång, till exempel genom att måla på ett annat sätt, välja en ny modell eller lägga till en detalj som saknas, som en dragkedja. I respektive materialinriktning är det centralt att eleverna arbetar framåt och befinner sig i en aktiv process, uppger lärarna. Det finns instruktioner att följa, men det viktigaste är att de utvecklar sin förmåga att pröva, ompröva och resonera kring sina val, berättar lärarna.

Lärarna ger eleverna stöd löpande och ger återkoppling under pågående arbetsprocess. Elever beskriver i intervjuer att lärarna ger dem stöttning och hjälp om de behöver det. Lärarna uppger att de löpande visar och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem och att de är noga med att låta eleverna utföra momenten och inte ta över uppgiften. En lärare berättar att eleverna ofta uttrycker osäkerhet, till exempel: "Jag tror att jag ska göra så här eller så här." Då bekräftar läraren att det är helt rätt att undra, men läraren uppmuntrar dem också att tänka efter: "Vad är det som får dig att tro det?" eller "Hur skulle du formulera problemet?". I vissa situationer går läraren in och instruerar mer konkret, men bara när det behövs för att eleven ska kunna komma vidare i processen, uppger både lärare och elever. Skolinspektionens lektionsobservationer visade att lärarna gick runt i salen och frågade eleverna hur det gick och instruerade eleverna hur de kunde lösa olika problem genom att ge olika alternativ. Till exempel frågade en elev, under en av Skolinspektionens lektionsobservationer i materialinriktningen trä och metall, läraren om slipningen var tillräcklig och läraren tipsade om att vika sandpappret för att lättare komma åt i stället för att använda slipkloss. En lärare som undervisar i materialinriktningen trä och metall uppger i intervju att läraren visar och för samtal med eleven om vad som händer om eleven till exempel inte är noggrann med att lägga bitarna intill varandra. Läraren berättar att hen kan be eleven att känna på föremålet och tillsammans titta på det så att eleven kan se vad som behöver förfinas. Elever berättar att de får återkoppling löpande genom att ha en dialog med läraren om var de befinner sig i processen och vad nästa steg är. Elever berättar att lärarna går igenom olika moment som ingår i arbetet och att det finns instruktionsblad att följa om de är osäkra på vad nästa steg är i processen. En elev berättar till exempel att läraren brukar visa eleven ett moment i taget, särskilt när de ska arbeta med nya metoder. Eleven får sedan göra momentet på egen hand.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. I intervju berättar lärarna om hur de planerar undervisningen så att eleverna stegvis lär sig behärska olika moment, hantverkstekniker, material, verktyg och maskiner. Lärarna berättar även att de försöker anpassa projekten efter elevernas respektive förutsättningar och tidigare erfarenheter i syfte att skapa progression i elevernas kunskapsutveckling. Lärarna och elever uppger i intervjuer att eleverna visserligen kan arbeta med samma typ av uppgifter men att uppgifterna anpassas utifrån elevernas kunskapsnivå. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att arbetsuppgifterna i respektive materialinriktning är utformade så att eleverna kan arbeta på olika nivåer. Lärarna utmanar eleverna att ta nästa steg och håller motivationen uppe. Eleverna arbetar utifrån skisser och steg-för-steginstruktioner som gör det möjligt att anpassa svårighetsgraden. En lärare inom materialinriktningen textil berättar i intervju att hen arbetar för att eleverna inte ska fastna i ett moment. Har en elev testat en särskild teknik, uppmuntrar läraren eleven att utveckla arbetet och utmana sig själv, till exempel genom att lägga till olika detaljer, som en dragkedja och göra knapphål eller prova en mer avancerad sömnadsteknik. Grundprincipen är att alltid ta ett steg till och göra det lite svårare, men på en nivå som eleven kan hantera, uppger läraren. Läraren beskriver att hen visar eleverna med ett bildspel progressionen från årskurs 7 till 9 och tydliggör för eleverna hur kraven ökar och varför. Elever uppger att de genom alltmer komplicerade projekt, mer avancerad teknikanvändning och mer välarbetade arbeten kan utmana sig själva och komma längre i sin kunskapsutveckling. Elever berättar i intervju att lärarna hjälper dem att anpassa teknik och svårighetsnivå. Elever berättar att det händer att lärarna uppmuntrar dem att pröva något svårare om de bedömer att eleven klarar mer.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att arbeta tillsammans med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla lärandet. Lärare i respektive materialinriktning uppger att de låter eleverna arbeta enskilt med sina projekt men att de uppmuntrar eleverna att hjälpa varandra och samarbeta om de befinner sig på samma ställe i arbetsprocessen. Lärarna beskriver att de under lektionerna har som princip att eleverna först ska tänka själva och därefter fråga en kamrat om de möter problem. Lärarna uppger att de utgår från kunskapen om elevgruppen och att det kan styra elevernas samarbeten samt att de samtalar med elever för att säkerställa att samarbete sker. En lärare som undervisar i materialinriktningen textil lyfter även exempel på ett inplanerat tillfälle när elever får möjlighet att dela erfarenheter med

varandra. Läraren berättar att eleverna i årskurs 9 tillverkar klädesplagg och att det i arbetet ingår att presentera sina prototyper och designidéer för varandra i grupp. Läraren beskriver att eleverna i samband med detta får ställa frågor till varandra för att fördjupa resonemangen och deltar i en gemensam diskussion om arbetsprocessen. Enligt läraren omfattar frågorna bland annat hur arbetet gick och vad som ledde fram till slutresultatet samt hur eleverna har tänkt kring form, färg och funktion. En annan lärare beskriver att eleverna även i materialinriktningen trä och metall får samtala i grupp och tillsammans reflektera över process, resultat och bedömning genom att de gemensamt tittar på färdiga föremål och diskuterar hur processen har påverkat resultatet. Utöver detta berättar elever i intervju att de också på egna initiativ brukar samtala med varandra om arbetet och hjälpas åt även om de arbetar med varsitt föremål, vilket bekräftas i en av Skolinspektionens lektionsobservationer där elever i materialinriktningen trä och metall bland annat samarbetade när de skulle såga och limma.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna får reflektera över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Lärarna ställer frågor löpande och låter eleverna utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Såväl lärare som elever uppger i intervju att lärarna ställer frågor under arbetets gång om hur det går, hur eleverna tänker och varför de väljer att göra på ett visst sätt. Lärarna beskriver att de låter elever reflektera under varje lektion och att reflektionerna kan vara både spontana och strukturella samt att lärarna försöker få eleverna att själva se vad som fungerar och inte. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer ställde exempelvis en lärare i materialinriktningen trä och metall, frågor till en av eleverna som sågat färdigt en bräda. Eleven visade läraren hur hen tänkt och läraren återkopplade och ställde följdfrågor om konstruktionen och måtten. Lärarna uppger även i intervju att de låter elever reflektera i slutet av ett arbetsområde, vilket elever också bekräftar. Eleverna får då antingen skriftligt eller muntligt reflektera kring arbetsprocessen och slutproduktens resultat, om de följt planeringen eller inte samt hur olika överväganden påverkat slutproduktens resultat. Enligt lärare beskriver elever i slutreflektionen varför de eventuellt inte är nöjda med en produkt, som att tiden inte räckte till, att resultatet inte blev som de föreställt sig eller att de hade behövt arbeta mer noggrant och träna mer på tekniken.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och olika slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. I dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framkommer det att det finns flera planerade arbetsområden som inkluderar frågor om miljö och hållbar utveckling. Bland annat anges att eleverna i årskurs 8 har materiallära som omfattar undervisning om såväl konst- som naturfiber. Elever får även lära sig hur ett material går från råvara till färdig produkt och vad som kan hända med materialet när produkten inte längre används. Både lärare och elever berättar i intervjuer att lärare i materialinriktningen textil synliggör i undervisningen hur slöjd förekommer i samhället och påverkar människors vardag, bland annat genom att lyfta frågor om hållbar utveckling. Av intervjuer med elever framgår att eleverna inom materialinriktningen trä och metall får fördjupa sina kunskaper avseende slöjdens betydelse för hållbar utveckling. En lärare i materialinriktningen trä och metall uppger att ett arbetsområde ofta utgår från ett givet träslag. Läraren uppger att syftet är att visa på mångfalden av träslag och hur olika träd, som ekar, är viktiga för insekter och biologisk mångfald. Vidare beskriver läraren att när de arbetar med ett visst träslag samtalar de om hur träden odlas och används och förklarar exempelvis varför regnskogsträ inte används i undervisningen förutom i detaljer. Enligt läraren har eleverna fått känna, hålla och slå på olika träslag, som balsa och hårdare

träslag, för att uppleva skillnader i hållfasthet. Elever uppger att de i respektive materialinriktning har fått jämföra olika material. Eleverna beskriver exempelvis att de i materialinriktningen textil har fått känna på olika material och reflektera över vad som är mest hållbart samt samtalat om skillnader mellan bomull, linne, ull och syntet. I materialinriktningen trä och metall berättar elever att de bland annat har samtalat om furu i förhållande till regnskogsträ.

Undervisningen ger eleverna kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda och håller länge. Lärare och elever uppger i intervjuer att lärarna i början av nya projekt inledningsvis visar på färdiga arbeten och ger tips på idéer och tekniker för tillverkning av olika slöjdprodukter så att de ska hålla länge. Elever berättar att de har fått instruktioner från lärarna vid materialval för att slöjdprodukterna ska bli hållbara och funktionella, till exempel att olja in trä så att det håller längre, att trä har olika hårdhet och att en träprodukt blir mer hållbar om man limmar och pluggar den. En elev förklarar att tygkassar håller bättre om man syr fram och tillbaka med symaskinen samt att det inte får finnas hål i sömmarna. En annan elev berättar att det är bra att tvätta tyget innan man syr eftersom material kan krympa i tvätten. I dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framkommer även att elever inom materialinriktningen trä och metall får lära sig hur trä kan formas genom fukt och värme.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera över resurshushållning och den egna möjligheten att påverka miljön utifrån egna val. Av dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att eleverna utifrån läsårsplaneringarna i respektive materialinriktning ges möjlighet att reflektera kring hållbar utveckling och resurshushållning. En lärare i materialinriktningen trä och metall berättar i intervju att vid arbete med exempelvis en bricka behöver eleven välja en lämplig ytbehandling, till exempel olja, lack eller vax, beroende på användningsområde och önskad hållbarhet. I intervjuerna berättar elever hur lärarna genom återbruk av material och föremål utformar en undervisning med fokus på hållbarhet. En elev ger som exempel att det ingår i ett projekt där elever gör en hängare och att eleverna ska använda återbruk eller medvetna miljöval inom det projektet. Eleven beskriver att hen gjorde en hylla med krokav gamla skedar. Lärare och elever uppger att lärare i arbetet med olika uppgifter vägleder eleverna i att göra

medvetna materialval utifrån miljöpåverkan, både vad gäller framställning och möjligheter till återvinning. Till exempel ska eleverna i samband med olika uppgifter inom materialinriktningen textil beskriva hur val av material och arbetssätt påverkar kvalitet, uttryck och miljö. Elever beskriver även att det i val av tyg är viktigt att tänka på miljön och förklarar att vissa tyger innehåller oljebaserade fibrer, vilket inte är bra för miljön. Därför försöker eleverna undvika material som är oljebaserade och i stället välja mer hållbara alternativ. Lärare berättar i intervju hur eleverna i materialinriktningen textil återvinner byxor genom att sy om dem så att de ska bli moderiktiga. Elever bekräftar att de får lära sig att laga och återanvända kläder i undervisningen samt beskriver att läraren vill att eleverna ska lära sig att reparera, återbruka och använda begagnat i stället för att köpa nytt. Utöver detta berättar lärarna även om hur de i respektive materialinriktning medvetet arbetar med resurshushållning genom användningen av återbrukslådor och genom att uppmana elever att undvika svinn vid tillverkning. Både lärare och elever ger också exempel på att eleverna får öva på att inte klippa mitt i tyget eller att kapa trä på ett sätt som inte slösar med resurser.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn inte har organiserat slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn har inte organiserat undervisningen så att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen och eleverna ges inte heller stöd i att göra ett medvetet

och välgrundat val av materialinriktning. Rektorn uppger i intervju att organisationen av slöjdämnet har sett olika ut under de senaste åren och att eleverna detta läsår fick välja materialinriktning redan i början av årskurs 7. Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår dock att valet inte görs medvetet och inte heller utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Rektorn och lärarna berättar att eleverna i huvudsak får välja materialinriktning fritt och att de vill att eleverna ska välja det som intresserar dem mest. Rektorn och lärarna uppger att om någon grupp blir för stor kan lärarna justera grupperna. Det händer också att lärare gör ändringar utifrån sin kännedom om eleverna. Även om lärare uppger att fördelningen flickor och pojkar i respektive materialinriktning kan variera från år till år beskriver lärare och elever att de flesta flickor väljer materialinriktningen textil medan pojkar väljer trä och metall. Av dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att fördelningen flickor och pojkar är ojämn i materialinriktningarna. I materialinriktningen textil är flickorna i klar majoritet under årskurs 7 och 8 medan motsvarande gäller för andelen pojkar som har valt materialinriktningen trä och metall. Elever uppger att lärarna inte har samtalat med dem om hur de kan tänka inför valet eller lyft frågor om jämställdhet i samband med det. Rektorn uppger att slöjdämnet inte är organiserat så att eleverna får arbeta med respektive materialinriktning eller prova olika materialkombinationer innan de gör sitt val i årskurs 7. Rektorn och lärarna berättar att eleverna efter valet har vissa möjligheter att kombinera material både inom och mellan inriktningarna, men att detta sker i liten omfattning. Av intervju med lärarna framgår att lärarna inte samverkar i syfte att se till att flickor och pojkar får prova olika material och dess kombinationsmöjligheter med varandra. Lärarna uppger att de inte har gemensam planeringstid i schemat, men att de ändå arbetar utifrån samma struktur och hittar tid för att samarbeta när det behövs. Lärarna beskriver att ämnestid i huvudsak används för sambedömning eller fördjupande samtal om undervisningen.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna pratar sällan med eleverna om föreställningar om vad som kan anses vara kvinnligt och manligt samt utmanar inte eleverna i deras val av material eller metoder ur ett icke-könstraditionellt perspektiv. I intervju uppger lärarna att de inte ser något behov av att samtala med eleverna om traditionella föreställningar kring kvinnligt och manligt i relation till ämnet slöjd. Lärarna uppger visserligen att de ibland försöker motverka traditionella könsroller genom att markera mot elever som provocerar andra med sexistiska kommentarer, men lärarna kan inte komma på att de haft någon sådan diskussion i närtid. Elever bekräftar i intervjuer att

lärarna sällan tar upp frågor om jämställdhet i undervisningen eller diskuterar val av material och metoder utifrån traditionella könsroller.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt samt se till att flickor och pojkar ges möjlighet att prova olika material och dess kombinationsmöjligheter med varandra.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹ Av kursplanen i slöjd framgår att eleverna i årskurs 7–9 ska få prova materialen metall, textil, trä och andra material. Eleverna ska även få prova materialens kombinationsmöjligheter med varandra.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte organiserat så att det val av materialinriktning som eleverna gör i årskurs 7 varken blir medvetet eller underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Genom att rektorn ser till att flickor och pojkar görs medvetna om traditionella könsmonster och uppmärksammas på att de kan göra vilket val de vill oavsett könstillhörighet ökar möjligheten till ett underbyggt val. Dessutom ökar möjligheten att normerna kring vad som anses kvinnligt och manligt utvecklas samt att traditionella könsroller motverkas. För att elever inte ska fastna i traditionella könsmonster behöver både flickor och pojkar få

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

möjlighet att arbeta med olika material, som trä, metall och textil, och utforska hur dessa kan kombineras.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar slöjdämnet så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt samt att se till att både flickor och pojkar får prova olika material och deras kombinationsmöjligheter med varandra.

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om

³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁴

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

Beslutsfattare
Signerat av: Roger Persson

X Ewa Mölleryd

Föredragande
Signerat av: Ewa Mölleryd

I handläggningen av ärendet har även utredare Sofia Granberg deltagit.

⁴ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-04-30.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Ånestadsskolan 7–9 den 31 mars 2026. Intervjun med lärarna genomfördes digitalt den 16 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Ewa Mölleryd och Sofia Granberg.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Linköpings kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går cirka 270 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁵

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁶ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁷

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁸

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁹

⁵ 26 kap. 20 § skollagen.

⁶ 1 kap. 4 § skollagen.

⁷ 1 kap. 5 § skollagen.

⁸ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁰ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹¹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹²

¹⁰ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

¹¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹³

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁴

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁵

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁶

¹³ Ibid.

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁷

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁸

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁰ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²¹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen

¹⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁸ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁹ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁰ 2 kap. 10 § skollagen.

²¹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²²

²² Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.